

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра іноземної філології та бізнес-комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
 2025 р.

ТЕОРІЯ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

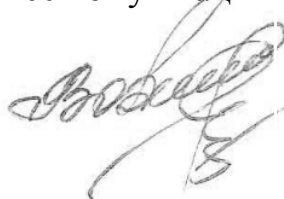
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	B11 Філологія (спеціалізація: B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Освітня програма:	«Англійська мова в міжнародній комунікації»
Освітній рівень:	другий (магістерський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	англійська/українська

Івано-Франківськ
2025

РОЗРОБНИК:

викладач кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій

Ольга
ВІРСТЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій,
протокол №1 від 28.08. 2025 р.

Завідувач кафедри

Василь БОЙЧУК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Юрій КОВБАСКО

СХВАЛЕНО:

на засіданні науково-методичної ради, протокол №1 від 29 серпня 2025 р.

e-mail	olha.virstiuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	202
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/olha-virstyuk
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=7597

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія мовної комунікації» вивчається на I курсі (I семестр) другого (магістерського) освітнього рівня і містить загалом 6 кредитів.

Дисципліна спрямована на вивчення закономірностей мовного спілкування, його структури, функцій та механізмів. У курсі розглядаються основні поняття комунікативної лінгвістики, типи та стратегії комунікації, роль мови як засобу передавання інформації та взаємодії між людьми. Особлива увага приділяється аналізу мовленнєвих актів, прагматиці висловлювання, вербальним і невербальним засобам комунікації. Курс формує у студентів уміння ефективно користуватися мовою в різних комунікативних ситуаціях та розвиває навички міжкультурної взаємодії.

Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів цілісне уявлення про процес мовного спілкування, його закономірності, структуру та функції; розвинути вміння аналізувати комунікативні ситуації, добирати адекватні мовні засоби та ефективно взаємодіяти в усному й писемному дискурсі.

Завдання дисципліни – сформувати в студентів знання про основні принципи мовної комунікації та навчити їх застосовувати ці знання для аналізу й організації ефективного спілкування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- сутність, мету та основні категорії мовної комунікації;
- типи, форми й рівні комунікативної взаємодії;
- структуру комунікативного акту та його складники;
- основні принципи і стратегії ефективного спілкування;
- особливості вербальних і невербальних засобів комунікації;
- засади прагматики мовлення та комунікативної компетентності;
- роль соціокультурних і психологічних чинників у процесі мовного спілкування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- аналізувати комунікативні ситуації та визначати їх основні елементи;
- добирати адекватні мовні засоби відповідно до мети й умов спілкування;
- застосовувати принципи ефективної комунікації в усному та писемному мовленні;
- розпізнавати й інтерпретувати комунікативні стратегії та тактики співрозмовників;

- використовувати вербальні й невербальні засоби для досягнення комунікативної мети;

- уникати комунікативних бар'єрів і конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації;

- здійснювати міжкультурну комунікацію з урахуванням соціокультурних особливостей співрозмовників.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни “Вступ до мовознавства” (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОП “Англійська мова в міжнародній комунікації”, введеної в дію ЗВО “Університет Короля Данила” 01 вересня 2025 року.

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.	ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ПРН14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
СК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	
СК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.	
СК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.	

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	
---	--

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	перший (1)		
Семестр	перший (1)		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	30 (в годинах)	8
	семінари, практичні	30 (в годинах)	8
	лабораторні		
Самостійна робота		120 (в годинах)	164
Форма підсумкового контролю	Екзамен (Усне опитування) (1 семестр)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Основи теорії мовної комунікації	
Ділова іноземна мова	
Практика мовлення	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Lecture 1. Introduction to the Theory of Speech Communication

Definition and scope of speech communication. Interdisciplinary connections with linguistics, psychology, and sociology. Key concepts: speech act, discourse, interaction, and context.

Lecture 2. Communication Process

Basic components of communication: sender, message, channel, receiver, feedback, and noise. Models of communication (linear, interactive, transactional). The role of context and shared meaning.

Lecture 3. Communication Principles

Principles of cooperation and politeness. The Gricean maxims. Pragmatic competence and effectiveness of communication. The importance of clarity, relevance, and appropriateness.

Lecture 4. Communication Conflicts

Causes and types of communication conflicts. Strategies for preventing and resolving misunderstandings. The role of emotions, cultural norms, and linguistic choices in conflict situations.

Lecture 5. Verbal Communication

Verbal codes and linguistic meaning. The relationship between language and thought. Denotation, connotation, and semantic ambiguity. The role of vocabulary and grammar in conveying meaning.

Lecture 6. Non-verbal Communication

Types and functions of non-verbal signals: kinesics, proxemics, haptics, chronemics, and paralinguistics. Cross-cultural differences in non-verbal communication. Interaction between verbal and non-verbal messages.

Lecture 7. Speech Acts Theory

Austin's and Searle's classifications of speech acts. Locutionary, illocutionary, and perlocutionary acts. Direct and indirect speech acts. Cross-cultural aspects of performing speech acts.

Lecture 8. Code-switching in Language

Definition and functions of code-switching. Types: situational, metaphorical, and intra-sentential. Sociolinguistic and pragmatic perspectives. Code-switching in bilingual and multilingual communication.

Lecture 9. Discourse and Context

Concept of discourse and its analysis. Contextual factors influencing meaning: physical, social, and cognitive contexts. Cohesion, coherence, and discourse markers in communication.

Lecture 10. Intercultural Communication

Cultural dimensions and their influence on communication styles. High-context vs. low-context cultures. Stereotypes, ethnocentrism, and intercultural competence. Strategies for effective intercultural interaction.

Lecture 11. Gender and Communication

Gender as a social construct in language use. Male and female speech styles. Gender stereotypes in communication. The role of language in constructing gender identity.

Lecture 12. Mass and Digital Communication

Features of mass communication and social media discourse. The role of technology in shaping communication. Online identity, digital language, and ethical aspects of communication in virtual spaces.

Lecture 13–14. Typology of the Lexical Systems

The semiotic classification of lexicon. Semiotic superclasses of words. Socially, stylistically, and functionally distinguished classes of words. Onomasiological and semasiological characteristics of different units of lexicon. Substantivization, adjectivization, verbalization, adverbialization, and pronominalization in English and Ukrainian.

Lecture 15. Typology of Idiomatic and Set Expressions

Key terms and definitions. Classifying idiomatic and set expressions: typologies based on semantics, structure, degree of fixity, and origin. Idioms and set expressions in English vs. Ukrainian. Functions of idiomatic expressions.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Seminar 1. Introduction to the Theory of Speech Communication

Discussion topics: Nature and scope of speech communication. Differences between speech and language.

Practical tasks: Identify examples of communication in different contexts (interpersonal, mass, intercultural).

Key terms: Communication, speech, discourse, interaction, context.

Seminar 2. Communication Process

Discussion topics: The elements and models of the communication process. Feedback and noise in communication.

Practical tasks: Analyze a real communication situation using the Shannon–Weaver model.

Key terms: Sender, receiver, message, channel, feedback, noise.

Seminar 3. Communication Principles

Discussion topics: The cooperative principle and the Gricean maxims. Politeness strategies.

Practical tasks: Identify violations of Grice's maxims in dialogues and explain their effects.

Key terms: Cooperation, relevance, politeness, implicature, pragmatics.

Seminar 4. Communication Conflicts

Discussion topics: Causes and dynamics of communication conflicts. Strategies for conflict resolution.

Practical tasks: Role-play a communication conflict and suggest effective solutions.

Key terms: Misunderstanding, assertiveness, negotiation, emotional intelligence.

Seminar 5. Verbal Communication

Discussion topics: How vocabulary and grammar shape meaning. Denotation vs. connotation.

Practical tasks: Analyze the meaning and connotation of selected words or phrases in context.

Key terms: Lexis, semantics, connotation, ambiguity, linguistic competence.

Seminar 6. Non-verbal Communication

Discussion topics: The role of body language, gestures, and facial expressions.

Practical tasks: Observe and describe non-verbal behavior in short video clips or real-life interaction.

Key terms: Kinesics, proxemics, haptics, chronemics, paralanguage.

Seminar 7. Speech Acts Theory

Discussion topics: Austin and Searle's classification of speech acts.

Practical tasks: Identify illocutionary acts in dialogues from films or literature.

Key terms: Locutionary, illocutionary, perlocutionary, directive, expressive, commissive.

Seminar 8. Code-switching in Language

Discussion topics: Reasons and social meanings of code-switching.

Practical tasks: Analyze examples of code-switching from bilingual conversations or online texts.

Key terms: Bilingualism, diglossia, situational switching, metaphorical switching.

Seminar 9. Discourse and Context

Discussion topics: Types of discourse and their features. Contextual influence on meaning.

Practical tasks: Compare two excerpts of discourse (e.g., formal vs. informal) and discuss contextual differences.

Key terms: Cohesion, coherence, discourse marker, context, text vs. discourse.

Seminar 10. Intercultural Communication

Discussion topics: Cultural dimensions and communication styles.

Practical tasks: Case studies: identify communication breakdowns caused by cultural differences.

Key terms: Culture, high-context, low-context, stereotype, intercultural competence.

Seminar 11. Gender and Communication

Discussion topics: Gendered speech patterns and conversational styles.

Practical tasks: Analyze dialogues for gender-related differences in communication strategies.

Key terms: Gender, stereotype, conversational dominance, rapport vs. report talk.

Seminar 12. Mass and Digital Communication

Discussion topics: Features of online and media discourse. Ethics of digital communication.

Practical tasks: Analyze a social media post or comment thread for language and interactional patterns.

Key terms: Digital discourse, media communication, online identity, virtual interaction.

Seminar 13. Typology of the Lexical Systems

Discussion topics: Classification of lexicon by function, style, and semantics.

Practical tasks: Classify a list of words according to stylistic and functional criteria.

Key terms: Lexicon, register, functional style, onomasiology, semasiology.

Seminar 14. Word Formation and Lexical Change

Discussion topics: Processes of substantivization, adjectivization, and other functional shifts.

Practical tasks: Identify cases of conversion and discuss their communicative value.

Key terms: Conversion, derivation, functional shift, lexical innovation.

Seminar 15. Idiomatic and Set Expressions

Discussion topics: Semantic and structural features of idioms.

Practical tasks: Interpret and translate English idioms into Ukrainian (and vice versa).

Key terms: Idiom, fixed expression, collocation, figurative meaning, equivalence.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Origin of Language.
2. Language Acquisition.
3. Language as a System.
4. Different Types of Presupposition. Presupposition in Pragmatics.
5. Temporal Deixis in English.
6. Text. Discourse. Context. Contexts within the Field of Communication.
7. Communicative Failures.
8. Communicative Strategies and Tactics.
9. Inferences.

10. Linguistic Relativity.
11. Intercultural Communication Theories.
12. Intercultural Adaptation.
13. Culture Shock.
14. Preparing to Meet the Speechmaker's Challenge.
15. Turning the Spotlight on the Audience and the Speaker.
16. How to Become a More Effective Public Persuader?
17. Defining conflict. Cooperative versus competitive conflict.
18. Managing Conflict Successfully: Skills and Strategies.
19. Approaches to Leadership: the Leader in You.
20. Defining Group Networks.
21. Member Responsibilities: Group Roles.
22. Group Interaction and the Social Environment.
23. How to Improve Communication among Group Members.
24. How to Improve Your Problem-solving Skills.

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни “Теорія мовної комунікації”

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	120	164
Опрацювання матеріалу, викладеного на заняттях	20	30
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	20	30
Підготовка до поточного контролю	20	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	60	94

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення курсу студент повинен дотримуватись академічної доброчесності (див. [Положення про академічну доброчесність](#), затверджене наказом № 27/од від 05.10.2023).

Під час навчання студент повинен дотримуватись Кодексу корпоративної етики: прагнути до створення в університеті сприятливого етично-психологічного клімату та, дотримуватись духу університетського

співтовариства, у своїй професійній, навчальній і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

Дистанційне навчання за потреби відбуватиметься на основі навчальної платформи Moodle, куди викладач завантажуватиме навчально-методичні матеріали, презентації та завдання для самостійного опрацювання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів.

У разі недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездати.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

Підсумкова оцінка в навчальному електронному журналі генерується автоматично.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтва.

Програмний результат навчання	Методи навчання	Метод оцінювання
ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	пояснювально-ілюстративний метод (розповідь, лекція, навчальна або методична література, словесні, наочні прийоми); Проектні методи – створення мультимедійних презентацій, подкастів, відеоесе, блогів англійською мовою.	Поточний контроль (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль).
ПРН14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	репродуктивний метод (виконання практичних завдань, підготовка презентаційних матеріалів у встановленому форматі, застосування прийомів лінгвістичного аналізу, практичні методики);	Підсумковий контроль (іспит у формі письмової роботи).

метод проблемного викладення (прийом порівняння різних поглядів та підходів до вирішення проблеми, демонстрація способу розв'язання завдання); дослідницький метод (прийом самостійного опрацювання наукової літератури, джерел, прийом спостереження, методи синтезу та аналізу, індукції та дедукції) Case study із цифровими матеріалами – аналіз реальних професійних або міжкультурних комунікаційних ситуацій	
--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену (1 семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно зі Шкалою оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	67 – 74
E	60 – 66
FX	35 – 59
F	0 – 34

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бацевич Ф. С. *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ : Академія, 2004. 344 с.
2. Беляєва Т. М. *Мовна комунікація: теорія і практика*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 256 с.
3. Костюк Г. В. *Мовленнєва діяльність і комунікація: психологічні аспекти*. Київ : Либідь, 2013. 212 с.
4. Коваль А. П. *Культура ділового мовлення та спілкування*. Київ : Вища школа, 2008. 278 с.
5. Плахотник О. В. *Міжкультурна комунікація: теорія і практика навчання*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 232 с.
6. Селіванова О. О. *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К, 2010. 716 с.
7. Hymes, D. *Foundations in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1974. 240 p.
8. Watzlawick, P., Beavin, J., & Jackson, D. *Pragmatics of Human Communication*. New York: W.W. Norton, 1967. 300 p.
9. Searle, J. R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 203 p.
10. Hall, E. T. *Beyond Culture*. New York: Anchor Books, 1976. 256 p.
11. Crystal, D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 506 p.
12. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 328 p.